

FACTSHEET

t.b.v. gemeentelijke VERKIEZINGSPROGRAMMACOMMISSIES

Uitvoeringslijn uit de MRA Agenda (nr):	2.1 Verstedelijkingsstrategie
Programma-manager	
naam:	Paul Menting
Email:	p.menting@metropoolregioamsterdam.nl
Mobiel:	06-22562434

1) Essentie van de uitvoeringslijn

De Verstedelijkingsstrategie is de gezamenlijke ruimtelijke strategie van de MRA en het Rijk waarmee we (met andere partners) de koers uitzetten naar een duurzame en economisch sterke metropool voor iedereen. Deze strategie brengt samenhang en volgorde aan in de grote hoeveelheid lopende programma's en projecten van MRA en het Rijk.

De urgentie is hoog, gezien de grote en complexe uitdagingen en hoge ambities waar we voor staan op het gebied van wonen, mobiliteit, werken, verduurzaming, landschap en leefbaarheid. Gecombineerd met de relatief geringe ruimte en het gemeentegrens-overschrijdende gehalte van genoemde onderwerpen, is een gezamenlijke strategie onontbeerlijk.

Ontwikkeling van deze strategie is gestart in april 2020 en kent een intensief samenwerkingstraject met MRA- en Rijkspartners. Behandeling in raden en Staten van de finale versie met Rijk-regio-afspraken is beoogd in begin 2022.

2) Ambitie/toegevoegde waarde van de uitvoeringslijn voor de komende vier jaar

We werken toe naar één Verstedelijkingsakkoord dat bestaat uit drie onderdelen: het Verstedelijkingsconcept, afspraken op MRA- en op gebiedsniveau en een governance-deel met details over monitoring en voortgang. Daarnaast wordt een investeringsstrategie ontwikkeld. De inbreng van gemeenten middels wensen en opvattingen (17 mei-12 juli 2021) is richtinggevend in de ontwikkeling van een gemeenschappelijke koers en in om een kader te bepalen van waaruit gezamenlijke projecten in de uitvoering volgen. De Verstedelijkingsstrategie van Rijk en MRA moet daarbij ook uw lokale ambities helpen waar te maken. Bij een aantal van die ambities is de samenwerking met regionale partners en het Rijk nodig. De Verstedelijkingsstrategie biedt daar kansen voor. De Verstedelijkingsstrategie wordt gekoppeld aan een pakket interbestuurlijke afspraken, waarbij de afspraken met het Rijk voorliggen in het BO MIRT van november 2021. Uiteraard worden alleen afspraken gemaakt wanneer daarover binnen de MRA overeenstemming is. Dit zijn zowel inhoudelijke als procesafspraken. Na behandeling in uw raden en Staten wordt de Verstedelijkingsstrategie integraal onderdeel van de Omgevingsagenda Noordwest Nederland (uitwerking van de Nationale Omgevingsvisie), die in het voorjaar van 2022 wordt vastgesteld.

Voorliggende keuzevraagstukken

Een aantal keuzevraagstukken in de MRA worden specifiek geagendeerd. Hierover worden nog keuzes gemaakt.

Noordzeekanaalgebied (NZKG) (i.s.m. NOVI-gebied NZKG)

In het Noordzeekanaalgebied wordt uitgegaan van de afspraken die in de Visie NZKG 2040 (vastgesteld door raden, staten en de ministerraad in 2013) zijn gemaakt. Het gaat om afspraken over transformatie van gebieden naar gemengde woon-werkgebieden onder een aantal voorwaarden (waarbij passendheid voor de

FACTSHEET

t.b.v. gemeentelijke VERKIEZINGSPROGRAMMACOMMISSIES

zittende bedrijven die het aangaat een essentiële voorwaarde is) en het uitbreiden van havenactiviteiten onder voorwaarden (waarbij het eerst intensiveren van bestaande terreinen een essentiële voorwaarde is). Anno 2021 is daar een aantal vraagstukken in het gebied bijgekomen. Het valt daarnaast niet uit te sluiten dat daar in de toekomst nog additionele ruimteclaims bijkomen, bijvoorbeeld vanwege hogere ambities op klimaatdoelen. Dit leidt tot een aantal nieuwe keuzevraagstukken en vraagt om innovatieve oplossingen in het gebied. In het Verstedelijkingsconcept moeten daarvoor de eerste bestuurlijke kaders worden geboden. Verdere uitwerking en afwegingen vinden plaats in de Rijk-regio samenwerking in het NOVI-gebied NZKG.

Energietransitie (i.s.m. RES/CES/PEH)

De realisatie van windparken op zee vraagt om een aanlanding van de op zee gewonnen energie aan de Nederlandse kust. De omvang van de ruimteclaim van aanlanding van wind op zee in de IJmond is nog onzeker. Zijn we in dat licht bereid om ruimte te reserveren voor de aanlanding van energie en benodigde faciliteiten (een waterstoffabriek, onderstations, opslag waterstof) op land, deels op bestaande terreinen deels buiten het NZKG (in de provincie of Nederland)?

Circulaire economie

De circulaire transitie gaat om een transitie van alle bedrijven in een periode van 30 jaar, waarbij momenteel nog onduidelijk is of deze transitie gerealiseerd kan worden op de bestaande haven-, industrie- en bedrijventerreinen of dat hiervoor significante additionele ruimte nodig is. Zijn we in dat licht bereid om ruimte te reserveren, deels op bestaande terreinen deels daarbuiten?

Transformatie

In samenhang met de woningbouw in Amsterdam en Zaanstad worden bedrijventerreinen getransformeerd en is er elders ruimte nodig om bedrijven die een andere locatie zoeken te behouden voor de regio. Voor havengebonden activiteiten is gedeeltelijk nog ruimte in de haven en is er wanneer voldoende is geïntensiveerd een reservering aangewezen. Voor zogenaamde 'droge' bedrijventerreinen is mogelijk extra ruimte benodigd. Zijn we in dat licht bereid om ruimte te reserveren voor bedrijven, deels op bestaande terreinen deels daarbuiten?

Gezien de aanvullende ruimtevraag voor bedrijventerrein in het Noordzeekanaalgebied:

Wijkermeerpolder: zijn we bereid in gesprek te gaan over het al dan niet benutten van een deel van de Wijkermeerpolder als reservering voor bedrijventerrein aanvullend op de reeds gemaakte reserveringen in de Visie NZKG? Zijn we bereid andere locaties in de regio bij dit vraagstuk te betrekken zoals Baanste Noord/De Purmer in Purmerend en/of Boekelermeer in Alkmaar of Almere en Lelystad inclusief de daarbij behorende randvoorwaarden?

Gezonde leefomgeving

Zijn we bereid de maximale ruimte die de wetgever biedt, te benutten om hogere grenswaarden te hanteren met als doel maximale menging van wonen en werken in de buurt van de haven mogelijk te maken rekening houdend met een brede definitie van leefkwaliteit?

Waterbuffering (in samenhang met Toekomstbestendig ARK/NZK)

Het Noordzeekanaal vormt samen met het Amsterdam-Rijnkanaal onderdeel van de ruggengraat van het watersysteem in de regio. Bij piekbelasting is de afvoercapaciteit op termijn niet robuust genoeg om deze pieken op te vangen. Daarvoor is het noodzakelijk dat er maatregelen worden getroffen. Dit kan gedeeltelijk door peilverhoging in het Noordzeekanaal. Daarnaast wordt gezocht naar ruimte voor tijdelijke waterbuffering. Zijn we bereid een deel van het Oer-IJ te reserveren voor tijdelijke waterbuffering?

Schiphol (i.s.m. Luchtvaartnota)

Leefkwaliteit

De economische kansen in de Zuidflank hebben in veel gevallen te maken met de aanwezigheid van Schiphol, een economische motor voor Nederland en de regio in het bijzonder. De vraag is daarbij hoe

FACTSHEET

t.b.v. gemeentelijke VERKIEZINGSPROGRAMMACOMMISSIES

Schiphol een robuuste ontwikkeling naar de toekomst kan doormaken? Tegelijkertijd legt de luchthaven ook een grote claim op de ruimte in de omgeving, waarbij er beperkingen gelden voor de ontwikkelingsmogelijkheden van andere functies vanwege de geluid- en risicobelasting door de luchtvaart. Daarnaast beïnvloedt de aanwezigheid van Schiphol ook de mogelijkheden om het areaal verrommeld glas (zo'n 800 hectare) te transformeren. Een knelpunt dat zich voortsleept, waardoor de gebieden verder verpauperen, met negatieve gevolgen voor de ruimtelijke kwaliteit en leefkwaliteit. Het investeren in landschap en recreatie, in combinatie met ecologie en verbetering van het watersysteem en uitvoeren van klimaatadaptieve maatregelen, kan bijdragen aan het verbeteren van de leefkwaliteit in de directe omgeving van de luchthaven. De keuze is hier om op de middellange termijn een ontwikkeling na te streven waarin de belangen van de luchtvaart, de ruimtelijk-economische ontwikkeling en de leefkwaliteit met elkaar in evenwicht zijn. Dit vraagt om een integrale gebiedsaanpak (samenwerking Luchtvaartnota en VS MRA) waarbij de centrale vraag is:

Wat is de juiste balans tussen ruimte voor woningbouw, leefomgevingskwaliteit, gezondheid en de ruimte voor luchtvaart en welke keuzes zijn daarvoor nodig? En zijn we bereid te investeren in de leefkwaliteit in het gebied, bijvoorbeeld in landschappelijke en recreatieve ontwikkelingen en verbindingen?

Transformeren verrommeld glas

Transformeren van het verrommeld glas kan een bijdrage leveren aan de verbetering van de leefkwaliteit en een landschappelijke verbinding tussen de Westeinderscheg, de Amstelscheg en het Groene Hart. Zijn we bereid mogelijkheden te creëren en te investeren in het opruimen van verrommeld glas?

Overige keuzevraagstukken

- *Uitbreiding 380 kV-netwerk, een nieuw tracé*
Niet alle energie die binnen de MRA nodig is, kan in de MRA worden opgewekt. Een deel van de stroom moet van elders worden getransporteerd. Hiervoor is uitbreiding van het landelijke energienetwerk nodig. Daarvoor zijn verschillende tracés in beeld: twee door Noord-Holland en één door Flevoland. Het ministerie van EZK is beslissingsbevoegd. De regio kan laten weten hoe over deze verschillende tracés wordt gedacht. Welke overwegingen moeten vanuit de verstedelijkingsstrategie MRA worden meegeven aan het ministerie van EZK?
- *Waterbuffer/peilverhoging Amsterdam-Rijnkanaal (i.s.m. Toekomstbestendig ARK/NZK)*
Het Noordzeekanaal vormt samen met het Amsterdam-Rijnkanaal onderdeel van de ruggengraat van het watersysteem in de regio. Bij piekbelasting is de afvoercapaciteit op termijn niet robuust genoeg om deze pieken op te vangen. Daarvoor is het noodzakelijk dat maatregelen worden getroffen. Dit kan gedeeltelijk door peilverhoging wat in het Amsterdam-Rijnkanaal op momenten van peilverhoging leidt tot een minder grote doorvaarhoogte bij de bruggen. Daarnaast wordt gezocht naar ruimte voor tijdelijke waterbuffering. Waar wordt een zoekgebied aangewezen voor de waterbuffer in het Vechtplassengebied?
- *Vierde Hyperconnectiviteitshub (i.s.m. inpassingsonderzoek vierde hyperconnectiviteitshub/ datacenterstrategie MRA)*
De MRA heeft nu een drietal clusters van datacenters op zogenaamde hyperconnectiviteit. Deze clusters bieden de infrastructuur voor de digitale economie in de regio. De komende jaren is er nog uitbreidingsmogelijkheid, maar naar verwachting is deze in 2030 benut. Vanaf 2030 is een vierde hyperconnectiviteitcluster nodig. De voorbereidingstijd die hiervoor staat, vraagt op korte termijn om een besluit over de locatie voor dit cluster. Uit de MRA Datacenterstrategie komt een voorkeurslocatie bij Almere/Zeevolde naar voren. Na een inpassingsonderzoek kan besloten worden tot aanwijzing van deze locatie. Dit loopt via lokale besluitvorming.

3) Een concept zinsnede om over na te denken voor een programma

FACTSHEET

t.b.v. gemeentelijke VERKIEZINGSPROGRAMMACOMMISSIES

Om lokale ambities op het gebied van woningbouw, economie, een duurzame, inclusieve, prettige, schone en veilige leefomgeving waar te maken, gaan we de samenwerking aan binnen de Metropoolregio Amsterdam en met het Rijk.

4) De meest relevante (digitale) documenten

https://www.metropoolregioamsterdam.nl/wp-content/uploads/2021/05/MRA_Verstedelijkingsconcept-Versie-2_mei-2021.pdf

<https://www.metropoolregioamsterdam.nl/wp-content/uploads/2021/05/informatiebrief-raden-en-Staten-Verstedelijkingsstrategie-12-mei-2021-ondertekend.pdf>

FACTSHEET

t.b.v. gemeentelijke VERKIEZINGSPROGRAMMACOMMISSIES

Uitvoeringslijn uit de MRA Agenda:

Programma-manager

naam:

Ivo Hamelynck

Email:

I.Hamelynck@amsterdam.nl

Mobiel:

06-12144292

2.2 Wonen (en bouwen)

1) Essentie van de uitvoeringslijn

De grote, complexe opgaven in de MRA op het gebied van bouwen en wonen vragen om bundeling van krachten en kennis. De aantrekkingskracht van de MRA zorgt ervoor dat de vraag naar woningen heel groot is en de toegankelijkheid van onze regio door de hoge prijzen onder grote druk staat. Het gaat daarbij niet alleen om veel woningen die moeten worden gebouwd maar om complete, toekomstbestendige gebiedsontwikkeling. Om de MRA ook een plek te laten zijn voor jonge mensen/starters en andere mensen met een lager of middeninkomen, is betaalbaarheid van wonen (nieuwbouw en bestaande voorraad) essentieel. Er moet daarnaast fors geïnvesteerd worden in kwaliteit en duurzaamheid in de bestaande wijken. Door samen te werken binnen de regio en als regio met het rijk, kunnen we de geschetste opgaven beter aan.

In de uitvoeringslijn Bouwen en Wonen hebben we bijdragen geleverd aan drie hoofddoelen:

1. Versnelling van de woningbouw, onder andere door middel van:
 - a. Oplossen van knelpunten bij gebiedsontwikkeling door kernteam versnelling, onder meer door het leveren van extra menskracht (flexibele schil)
 - b. Coördinatie van aanvragen voor de Woningbouwimpuls en van programma Bereikbare steden, in welk programma onder meer bereikbaarheid, leefbaarheid en economische structuurversterking in onderlinge samenhang worden aangepakt
 - c. Het bieden van inzicht in korte en lange termijn bouwplanning en in de knelpunten
 - d. Bijdragen aan meer fundamentele wijzigingen zoals modulairisering van de bouwstroom via het convenant Houtbouw
2. Betaalbaar en toekomstbestendig wonen, onder andere door middel van:
 - a. De uitwerking van afspraken met het rijk in het kader van de Woondeal MRA -Rijk en van de Verstedelijkingsstrategie
 - b. Bijdragen aan behoud betaalbare voorraad corporaties en mogelijkheid van uitbreiding daarvan door bijvoorbeeld onderzoek naar de investeringscapaciteit en naar de belangrijkste knelpunten
3. Inzicht en Kennisdeling, onder andere door middel van:
 - a. Uitvoering van onderzoeken zoals Wonen in de MRA (WiMRA) en Woningbehoefteraming
 - b. Ambtelijke en bestuurlijke kennissessies en symposia zoals de Ochtend van de Duurzaamheid voor portefeuillehouders Wonen en Duurzaamheid
 - c. Ontwikkeling van instrumentarium zoals de instrumentenkoffer betaalbaarheid
 - d. Bijdragen aan Nulzo en BWL om regionale ontwikkelingen bouwen en wonen voor een breed publiek over het voetlicht te brengen.

2) Ambitie/toegevoegde waarde van de uitvoeringslijn voor de komende vier jaar

FACTSHEET

t.b.v. gemeentelijke VERKIEZINGSPROGRAMMACOMMISSIES

De komende jaren zullen zowel het woonbeleid als de woningbouw een topprioriteit blijven op lokaal, landelijk en regionaal niveau. Vanuit de uitvoeringslijn bouwen en wonen bundelen we de krachten van de samenwerkende MRA-overheden en ondersteunen we individuele gemeenten door bij te dragen aan de drie eerdergenoemde doelen:

1. Versnelling woningbouw, met in de komende tijd een doelstelling van jaarlijkse toevoeging van 17.500 woningen. Dit maken we onder andere mogelijk door:
 - a. Samenwerking met/ lobby richting het rijk voor benodigde investeringen gebiedsontwikkeling en overige noodzakelijke randvoorwaarden
 - b. De uitwerking van gebiedsplannen in het kader van Bereikbare Steden
 - c. Ondersteuning bij gebiedsontwikkeling en oplossen van knelpunten
 - d. Leveren van capaciteit via de flexibele schil
2. Betaalbaar en Toekomstbestendig Wonen, met de doelstelling om het aanbod betaalbaar te houden, alle nieuw te bouwen woningen zo toekomstbestendig mogelijk te realiseren en de bestaande woningvoorraad te verduurzamen. Dit doen we onder meer door:
 - a. Inzet/lobby richting rijk voor gemeentelijk instrumentarium om bestaande voorraad betaalbaar te kunnen houden.
 - b. Faciliteren van het gesprek over de samenwerking van de MRA-overheden op het gebied van voldoende betaalbaar aanbod en de verspreiding daarvan over de regio, mede in relatie tot bereikbaarheid van werk
 - c. Het bijdragen aan het effectiever en goedkoper realiseren van duurzaamheidseisen door de ontwikkeling van de Regionale Leidraad prestatiegericht uitvragen.
 - d. Coördinatie van Green Deal traject gericht op circulaire bouw (20% houtbouw in 2025)
3. Inzicht en Kennisdeling
 - a. Coördinatie en uitvoering regionale monitors en onderzoeken, waaronder WiMRA, Woningbehoefteraming en Monitor Plancapaciteit. Duiden van de resultaten voor de regio(gemeenten). Gemeenten kunnen inzichten gebruiken voor vormgeven eigen beleid. Ook is het een bron voor landelijke en regionale vraagstukken Wonen/Verstedelijking, maar ook Bereikbaarheid en Energie.
 - b. Faciliteren en stimuleren delen kennis en ervaringen door kennissessies voor ambtenaren en bestuurders over onderwerpen die gemeenten inbrengen, bijdragen aan Nulzo, et cetera

3) Een concept zinsnede om over na te denken voor een programma

Woningen bouwen is belangrijk, maar daar lossen we het woningvraagstuk niet mee op. Inzet op het betaalbaar houden van de bestaande voorraad creëert lucht in het woonsysteem, en ruimte om de uitbreiding van de voorraad met voldoende kwaliteit en snelheid op te pakken. Een regionale uitwisseling kan daarbij voor extra ruimte zorgen: de woonvraag is niet gebonden aan gemeentegrenzen.

4) De meest relevante (digitale) documenten

- <https://www.metropoolregioamsterdam.nl/rijk-en-mra-tekenen-woondeal-voor-meer-betaalbare-woningen/>

FACTSHEET

t.b.v. gemeentelijke VERKIEZINGSPROGRAMMACOMMISSIES

- <https://www.metropoolregioamsterdam.nl/wp-content/uploads/2019/06/Actieprogramma-woningproductie-MRA-2018-2025.pdf>
- <https://www.metropoolregioamsterdam.nl/wp-content/uploads/2020/06/WiMRA-2019-in-perspectief.pdf>

5) Kengetallen

De onder 4 genoemde notitie 'WiMRA 2019 in perspectief' geeft een goede algemene schets van de ontwikkelingen op de woningmarkt in de MRA. Onderstaand enkele cijfers over de nieuwbouwproductie en daarna enkele onderzoeksresultaten die de vraag-aanbod verhoudingen laten zien.

Als we afgelopen vijf jaar bekijken is de productie van woningen ten opzichte van 2016 gestegen. Dat neemt niet weg dat het een stuk lager is dan de nieuwe MRA-doelstelling van 17.500 woningen per jaar. Inzet moet blijven op de realisatie en aanpak van knelpunten en creëren van de juiste voorwaarden.

Nieuwbouw+transformatie	2016	2017	2018	2019	2020
Amsterdam	5.582	5.579	9.040	6.518	6.158
Amstelland-Meerlanden	1.370	1.335	1.831	2.651	2.257
Zaanstreek Waterland	1.115	1.064	1.163	1.573	1.202
Zuid-Kennemerland	467	1.103	864	690	1.159
IJmond	639	230	457	720	284
Gooi en Vechtstreek	1.251	1.105	786	1.378	1.113
Almere/ Lelystad	993	1.883	2.026	2.282	1.842
MRA totaal	11.717	12.299	16.167	15.182	14.015

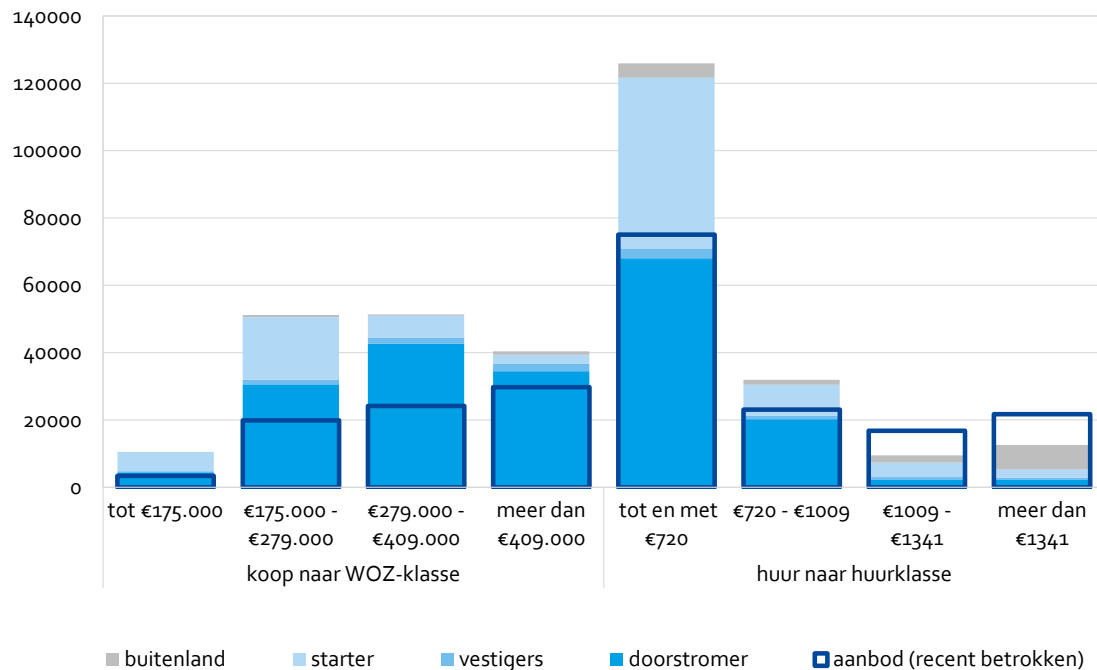
Bron: CBS 2021 en gemeente Amsterdam

==

In het onderstaande figuur xx is de huidige vraag naar woningen afgezet ten opzichte van het aanbod. Hier is te zien dat vooral de behoefte aan betaalbare en middeldure koopwoningen en sociale huurwoningen veel hoger is dan het aanbod. De urgentie is dus hoog om voldoende betaalbaar aanbod te realiseren en behouden zodat we aansluiten bij de vraag in de regio. Het grootste deel van het aanbod komt voor uit de bestaande voorraad figuur yy. In de afgelopen jaren zien we dat de betaalbaarheid van de bestaande voorraad onder druk is komen te staan. Hierdoor is het betaalbare aanbod klein en voldoet dit niet aan de behoefte. In de MRA kijken we samen met het rijk naar instrumentarium om ook de bestaande voorraad betaalbaar te houden.

FACTSHEET

t.b.v. gemeentelijke VERKIEZINGSPROGRAMMACOMMISSIES

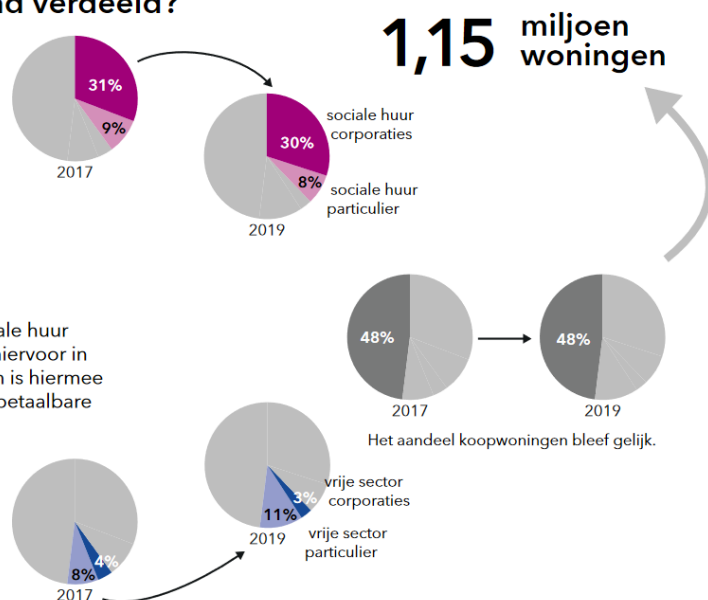
Bron: WiMRA 2019

Hoe is de woningvoorraad verdeeld?

Het aanbod in de vrije sector groeit door nieuwbouw en liberalisering. Door dat laatste vallen particuliere huurwoningen na een stijging van de huurprijs niet meer onder sociale huur maar in de vrije sector. Ook zijn er weinig betaalbare koopwoningen. Lage inkomens zijn hierdoor steeds meer afhankelijk van sociale huurwoningen van corporaties, maar die komen weinig beschikbaar.

Voor het eerst is de omvang van de sociale huur kleiner dan het aantal huishoudens dat hiervoor in aanmerking komt. Met een laag inkomen is hiermee de mogelijkheid op het vinden van een betaalbare woning verder afgenomen.

Van de mensen die recent verhuisd zijn ging een kwart naar een particuliere vrije sector woning. Met name woningzoekenden met een midden- en hoger inkomen deden dit.

Bron: WiMRA 2019

FACTSHEET

t.b.v. gemeentelijke VERKIEZINGSPROGRAMMACOMMISSIES

Uitvoeringslijn uit de MRA Agenda (nr):	2.3 Landschap
Programma-manager naam:	Birte Querl
Email:	birte.querl@noord-holland.nl
Mobiel:	06-29459298

1) Essentie van de uitvoeringslijn

- Het belang van het landschap voor het leef- en vestigingsklimaat en een duurzame groei van de MRA. Landschappen in de MRA zijn heel divers en van bijzondere kwaliteit.
- Landschap is een thema dat de gemeentegrens overstijgt. Vele partijen opereren er in met verschillende doelen, middelen en verantwoordelijkheden, ook gemeenten. Het vergt regionale samenwerking om te zorgen dat ontwikkelingen leiden tot versterking van landschappelijke kwaliteiten i.p.v. aantasting. Zo is het nodig om de groenblauwe opgave als belangrijk onderwerp te verankeren in het ruimtelijk domein, bijv. in de Verstedelijkingsstrategie van Rijk en MRA. Landschap kan ook oplossingen bieden voor diverse uitdagingen, zoals klimaatadaptatie, biodiversiteit, gezondheid, etc.

2) Ambitie/toegevoegde waarde van de uitvoeringslijn voor de komende vier jaar

Wij willen gemeenten helpen in het bereiken van hun ambities op het gebied van het landschap. Dat doen we door het leveren van concrete producten, zoals in 2020 met de 'Kansenkaart: Sterke steden hebben sterke landschappen', waarin alle landschapsopgaven van regionaal belang zijn opgenomen. Deze kansenkaart wordt gebruikt als bouwsteen in gebieds- en beleidsprocessen, zoals in de Verstedelijkingsstrategie MRA. In laatstgenoemd proces agenderen we de landschapsopgaven die een gezamenlijke verantwoordelijkheid zijn van Rijk en regio. De MRA onderzoekt daarnaast welke financiële instrumenten bestaan of nodig zijn om de landschapsopgaven in de MRA te bekostigen. De uitkomsten van dat onderzoek helpen gemeenten en deelregio's hun opgaven op het gebied van landschap (blauw en groen) te realiseren.

3) Een concept zinsnede om over na te denken voor een programma

We versterken de kwaliteit en toegankelijkheid van het landschap voor onze inwoners en dragen daarmee ook bij aan de klimaatambities van de gemeente.

4) De meest relevante (digitale) documenten

Kansenkaart 'Sterke steden hebben sterke landschappen' (september 2020)

https://www.metropoolregioamsterdam.nl/wp-content/uploads/2021/07/Kansenkaart-MRA-landschap_-2020.pdf

Manifest voor het Landschap (mei 2021)

[Manifest-voor-het-Metropoolregio-Landschap-2021.pdf](https://www.metropoolregioamsterdam.nl/wp-content/uploads/2021/05/Manifest-voor-het-Metropoolregio-Landschap-2021.pdf) ([metropoolregioamsterdam.nl](https://www.metropoolregioamsterdam.nl))

Verstedelijkingsconcept Metropoolregio Amsterdam 2030/2050 (versie 2, april 2021)

-> Hoofdstuk 2.6 'Waardevol landschap', pag.34)

<https://www.metropoolregioamsterdam.nl/project/verstedelijkingsstrategie>

FACTSHEET

t.b.v. gemeentelijke VERKIEZINGSPROGRAMMACOMMISSIES

Voor nieuwe gemeenteraden kan ook de documentaire 'De Regio Amsterdam, veranderende landschappen door de eeuwen heen' (oktober 2020) een interessant document zijn:

[Documentaire toont veranderend landschap in de MRA door de eeuwen heen - metropoolregioamsterdam](#)

5) Kengetallen

Het aantal bezoekers van het landschap, zoals natuur- of recreatiegebieden neemt ieder jaar toe. In de coronaperiode in veel gebieden zelfs met 30%. Dit is een voorproefje van de druk op het landschap bij toenemende verstedelijking. Tegelijk zien we de aantallen soorten zoals weidevogels dalen. De baten van het landschap komen niet op dezelfde plek terecht als de lasten. Ondanks alle positieve effecten van het landschap voor de mens en zijn omgeving, maakt landschap geen vanzelfsprekend deel uit van businesscases bij verstedelijking.

Metropolaan Landschap heeft in 2019 een eerste aanzet gedaan om de groenblauwe opgaven in de MRA te kwantificeren. Er is nu een vervolgonderzoek gestart over de financiering en bekostiging van de landschapsopgaven. Dat gaat helpen om de kosten en baten wel bij elkaar te brengen.

Wat is bereikt in de afgelopen jaren?

- Het agenderen van de grote landschapsopgaven in de MRA en in de Verstedelijkingsstrategie
- Het 'ontdekken' en agenderen van de Westeinderscheg, als een nieuwe scheg in de MRA. Deze scheg verbindt het Amsterdamse Bos met het Groene Hart.
- Opening en evaluatie van de eerste 'Buitenpoort' in Santpoort-Noord. 'Buitenpoorten' zijn spoorwegstations op het snijvlak van stad en land, die als startpunt gebruikt kunnen worden om van het buitenleven te genieten. Op die manier wordt de toegankelijkheid van het landschap in de MRA op een laagdrempelige en duurzame wijze gestimuleerd. Inmiddels lopen onderzoeken naar nieuwe Buitenpoorten, zoals Bussum-Zuid, Wormerveer/Zaanse Schans en Haarlem-Spaarnwoude.
- Gedeelde kennis over de waarden van het landschap (een set kaarten in het document 'Kansenkaart: Sterke steden hebben sterke landschappen')
- Een narratief over het landschap in de MRA, zowel als rapport als in de vorm van een film (zie link onder punt 4)

FACTSHEET

t.b.v. gemeentelijke VERKIEZINGSPROGRAMMACOMMISSIES

2.4 transitieopgave leefomgeving

Deze uitvoeringslijnen bestaan uit twee delen:

- Energietransitie, zie ook 1.4
- Klimaatadaptatie

Uitvoeringslijn uit de MRA Agenda (nr):	2.4 transitieopgave leefomgeving: Energietransitie 2
Programma-manager	naam: Edwin Oskam
	Email: e.oskam@amsterdam.nl
	Mobiel: 06-13546510

1) Essentie van de uitvoeringslijn

Zie ook 1.4

Realisatie van de ambities uit het Klimaatakkoord houdt een enorme transitieopgave in voor de gebouwde omgeving. Dit heeft grote consequenties voor zowel de nieuwbouw als de bestaande voorraad. Het vormgeven en versnellen van die transitie vraagt om samenwerking tussen lokale overheden, maar ook om samenwerking met marktpartijen, kennisinstellingen en rijksoverheid. De afgelopen jaren heeft dat o.a. vorm gekregen via:

- Het programma Cirkelstad waarin partijen in de MRA met elkaar aan de slag gingen met circulair, klimaat-adaptief en energieneutraal bouwen;
- Het MRA warmtekoude-programma dat gemeenten ondersteunde bij het vormgeven van hun Transitievisies warmte.
- De inzet op een Green Deal houtbouw die een forse impuls moet geven aan houtbouw en biobased bouwen.
- De ambitie – uitgesproken tijdens de Ochtend van de Duurzaamheid – om als MRA te werken aan een integrale aanpak voor toekomstbestendig bouwen.

2) Ambitie/toegevoegde waarde van de uitvoeringslijn voor de komende vier jaar

- Het Uitvoeringsconvenant ('Green Deal') Houtbouw MRA 2021-2025 beoogt om vanaf 2025 van alle nieuwbouw in de MRA minimaal 20% uit te voeren in circulaire houtbouw/ biobased bouw.
- De ambitie is om in 2022 op MRA niveau een convenant af te sluiten over een integrale aanpak voor toekomstbestendig bouwen en om op MRA-niveau tools te ontwikkelen voor gemeenten om te komen tot prestatiegericht uitvragen op duurzaamheidsambities.
- Binnen de MRA vormgeven van een aanpak op het thema energiearmoede die moet voorkomen dat energiearmoede de transitie van de leefomgeving in de weg gaat zitten.

FACTSHEET

t.b.v. gemeentelijke VERKIEZINGSPROGRAMMACOMMISSIES

3) De meest relevante (digitale) documenten

Beide digitale documenten zijn op te vragen via e.oskam@amsterdam.nl

- *Green Deal houtbouw (week 27 beschikbaar)*
Het Uitvoeringsconvenant ('Green Deal') Houtbouw MRA 2021-2025 beoogt om vanaf 2025 van alle nieuwbouw in de MRA minimaal 20% uit te voeren in circulaire houtbouw/ biobased bouw.
- *Verslag van de Ochtend van de Duurzaamheid*

FACTSHEET

t.b.v. gemeentelijke VERKIEZINGSPROGRAMMACOMMISSIES

Uitvoeringslijn uit de MRA Agenda (nr):	2.4. Transitieopgaven leefomgeving: Klimaatadaptatie
Programma-manager	naam: Joram de Ruijter
	Email: jderuijter@haarlem.nl
	Mobiel: 06-43000907

1) Essentie van de uitvoeringslijn

In MRA verband streven we naar een Klimaatbestendige MRA in 2050, bestand tegen de impact van extremer weer (droogte, hitte, hoosbuien) en toenemende overstromingsrisico's vanuit de zee of de rivieren. Zodat optredende schade afneemt en de leefbaarheid toeneemt.

De meerwaarde van programma MRA Klimaatbestendig ligt bij afstemming over uitgangspunten en afspraken op regionaal niveau, met name gericht op klimaatbestendige gebiedsontwikkeling en vitale en kwetsbare infrastructuur. Dit heeft geresulteerd in: Bewustwording en agendering van klimaatadaptatie, het vaststellen van ambities voor klimaatbestendigheid, het opleveren van het project Resilience by design, het vaststellen van een position paper Vitale en kwetsbare functies, het verschaffen van inzicht in het kostenverhaal voor Klimaatbestendige nieuwbouw, het onderschrijven van een intentieovereenkomst Klimaatbestendige nieuwbouw, het opleveren van een handreiking voor gemeenten, en een stevige positionering van klimaatbestendigheid binnen de Verstedelijkingstrategie van de MRA en het Rijk.

2) Ambitie/toegevoegde waarde van de uitvoeringslijn voor de komende vier jaar

Desinvesteringen en hoge kosten op een later moment voorkomen door vanaf nu bij alle ruimtelijke plannen rekening te houden met de impact van (toekomstige) klimaatverandering.

- Uitvoeren acties intentieovereenkomst Klimaatbestendige nieuwbouw/ gebiedsontwikkeling, bijvoorbeeld het implementeren van de Handreiking Klimaatbestendige nieuwbouw.
- Uitvoeren van een risicoanalyse en risicodialog Vitaal en kwetsbare infrastructuur
- De MRA (gemeenten) gaan aan de slag met het opstellen van integrale duurzaamheidsprestatie, eisen nieuwbouw in samenwerking met de programma's Bouwen en wonen, Klimaatadaptatie, Energietransitie en Circulaire economie
- Integrale visie op relatie robuust watersysteem MRA en RO Ontwikkelingen ten behoeve van de MRA gemeenten.
- De ambitie om klimaatbestendigheid nog beter te verankeren bij nieuwbouw en vanaf 2022 ook in de bestaande stad.

3) Een concept zinsnede om over na te denken voor een programma

Niets doen is geen optie, het aanpassen aan de impact van klimaatverandering wordt daarom volkomen normaal bij alle beslissingen van de gemeente.

4) De meest relevante (digitale) documenten

Beide documenten zijn op te vragen bij jderuijter@haarlem.nl

Intentieovereenkomst Klimaatbestendige nieuwbouw (+ basisveiligheidsniveaus)

In 2021 hebben overheden, maatschappelijke instellingen en de marktpartijen een intentieovereenkomst onderschreven voor klimaatbestendige nieuwbouw. De partijen spannen

FACTSHEET

t.b.v. gemeentelijke VERKIEZINGSPROGRAMMACOMMISSIES

zich in om het basisveiligheidsniveau klimaatbestendige nieuwbouw binnen het eigen beleid en handelen te implementeren. Dit leidt tot een gelijk speelveld zodat iedereen overal in de MRA even veilig kan wonen, werken en recreëren.

Position paper Vitaal en Kwetsbaar functies

Vitale en kwetsbare functies zijn functies die bij uitval of beschadiging ernstige schade (direct of indirect) met zich mee kunnen brengen voor mens, milieu en economie. Uitval van deze functies, zoals elektriciteit, telecom en weginfrastructuur, hebben juist regionaal en lokaal grote impact. Als regio hebben we echter niet alle bevoegdheden om de risico's die we lokaal lopen weg te nemen. Hiervoor is de regio afhankelijk van het Rijk. De position paper biedt de basis om hierover het bestuurlijke gesprek aan te gaan.

5) Kengetallen

- [Cijfers over klimaatverandering in de Metropoolregio Amsterdam](#)
[Dit geeft de trend van klimaatverandering binnen de MRA aan. Dit regio specifieke overzicht is opgesteld door het KNMI.](#)
- <https://mra.klimaatatlas.net/>
Dit geeft de stresstesten voor de impact van verschillende klimaatopgaven aan (droogte, hitte, extreme regen, overstromingsrisico's etc.)

FACTSHEET

t.b.v. gemeentelijke VERKIEZINGSPROGRAMMACOMMISSIES

Uitvoeringslijn uit de MRA Agenda (nr):	Kunst, Cultuur en Erfgoed
Programma-manager naam:	Els Joosten (waarnemend)
Email:	joostene@noord-holland.nl
Mobiel:	0625762235

1) Essentie van de uitvoeringslijn

Het MRA programma Kunst, Cultuur & Erfgoed heet *meer dan de delen*. Juist de optelsom van het rijke cultuuraanbod in de hele MRA en de ambitie om dat dat versterken en bereikbaar te maken voor iedereen lukt alleen door samen te werken.

De twee hoofddoelstellingen van het programma zijn:

- a) Het bevorderen van de cultuurparticipatie in de gehele MRA
- b) Het faciliteren van toekomstbestendige cultuur- en erfgoedsectoren in de gehele MRA

Dit doen wij binnen vijf programmalijnen:

1. Samenwerking

We bevorderen en faciliteren kennis, uitwisseling en samenwerking op het gebied van kunst, cultuur en erfgoed in de MRA.

Resultaten: stimuleringsregeling culturele samenwerking, kennisdelen, werksessies en regionale database cultuur.

2. Toegankelijkheid

We maken kunst, cultuur en erfgoed in de MRA zo toegankelijk mogelijk voor alle inwoners en bezoekers.

Resultaten: doorontwikkeling cultuurmarketing, pilots bereikbaarheid en promotie van cultuur in de deelregio's (Haarlem, Zaanstad, Amstelveen op de planning: Gooi en Vechtstreek en Almere)

3. Cultuur aan de basis

Alle kinderen en talenten in de MRA moeten de kans krijgen om hun creatieve talent te ontdekken, te ontwikkelen en te ontplooien.

Resultaten: verkenning cultuureducatie, nader onderzoek naar vervoerssysteem scholen binnen de MRA

4. Ruimte

We benutten de ruimte in de MRA optimaal voor kunst, cultuur, erfgoed en creatieve industrie.

Resultaten: samenwerkingstraject Broedplaatsen-inventarisatie vraag en aanbod, Groene Menukaart Culturele instellingen.

5. Erfgoed

We bevorderen duurzaam behoud en het toekomstbestendig maken van het materiele en immateriële erfgoed in de MRA.

Resultaten: Cultuurhistorische waardenkaart, loods herbestemming,

2) Ambitie/toegevoegde waarde van de uitvoeringslijn voor de komende vier jaar

De kunst en cultuursector is van groot belang. Niet alleen vanuit een toeristisch perspectief, maar zorgt er ook voor dat deze regio aantrekkelijk is voor bewoners en bedrijven om zich te vestigen. Bovenal zorgt kunst & cultuur voor het verbinden van bewoners, voor innovatie en vernieuwing, voor persoonlijke ontwikkeling en het versterken van de maatschappelijke betrokkenheid.

FACTSHEET

t.b.v. gemeentelijke VERKIEZINGSPROGRAMMACOMMISSIES

De ambitie voor de komende jaren is om met alle MRA partners samen te werken aan het herstel van de culturele- en erfgoedsector. Deze sector is hard geraakt door de coronacrisis. De MRA herbergt met steden als Amsterdam en Haarlem de kern van de Nederlandse cultuur, met een grote hoeveelheid culturele instellingen van (inter-) nationaal belang. Maar eveneens zijn er veel innovatieve culturele ondernemers en ZZP'ers gevestigd. Waar normaal onze regio bruist van culturele activiteit was tijdens corona het alleen mogelijk om via digitale kanalen de bezoekers te bereiken. Van het digitaal werken is veel geleerd zijn nieuwe vormen en cross-overs ontstaan. Maar liveoptredens worden node gemist. Het publiek komt langzaam weer terug, maar de sector zal de eerste jaren nog nodig hebben om weer op niveau te komen. Daarom slaan we de handen ineen om sterker uit de crisis te komen.

De MRA partners zien dat de samenwerking waardevol en vruchtbaar is, maar deze is nog onvoldoende verankerd. Gezien de beperkte fte's en budgetten bij provincies en gemeenten nodig zijn het lokale herstel, is het niet mogelijk om de MRA samenwerking gestalte te geven vanuit die spaarzame fte's en budgetten. Meer investering op fte en budget voor cultuur is hiervoor nodig.

3) Een concept zinsnede om over na te denken voor een programma

We werken samen in het cultuurprogramma aan de opgave dat cultuur er voor iedereen is en blijft. De Metropoolregio Amsterdam draagt bij om cultuurparticipatie te vergroten, de sector toekomstbestendig te maken.

4) De meest relevante (digitale) documenten

Toelichting op het MRA programma Kunst, cultuur en erfgoed

<https://www.metropoolregioamsterdam.nl/wp-content/uploads/2019/11/Meer-dan-de-delen-Cultuurprofiel-MRA.pdf>

Groene menukaart

Dankzij de 'Groene Menukaart Musea en Podiumkunsten' kunnen culturele instellingen concrete stappen zetten voor het verduurzamen van hun pand. De Groene Menukaart geeft op laagdrempelige wijze inzicht in de duurzame mogelijkheden voor gebouwen met een culturele functie. Bij deze maatregelen wordt naast de technische mogelijkheden ook inzicht gegeven in regelgeving, indicatie van de besparing en een overzicht gegeven van gemeentelijke, provinciale en landelijke financieringsmogelijkheden. Verschillende culturele instellingen die al hard aan de slag zijn met verduurzaming delen op het platform hun ervaringen en tips.

<https://www.degroenemenukaart.nl/nl/landelijk/podia>

Er is bij verschillende organisaties veel data beschikbaar over de erfgoed- en maatschappelijke waarden binnen de MRA. In de waardenkaart MRA landschap en erfgoed zijn deze samengevoegd en openbaar beschikbaar. Het doel van de waardenkaart is op een aantrekkelijke en toegankelijke manier inzicht geven in de landschappelijke waarden van de MRA wat betreft cultuurhistorie, natuur en beleving op hoofdlijnen. De kaart kan dienen als belangrijke inhoudelijke input bij discussies over ruimtelijke ontwikkelingen binnen de MRA, over de omgevingskwaliteit van het gebied en over de kernwaarden van de verschillende landschappen en structuren binnen de Metropoolregio.

[Waardenkaart MRA \(mooinoord-holland.nl\)](https://www.mooinoord-holland.nl)

FACTSHEET

t.b.v. gemeentelijke VERKIEZINGSPROGRAMMACOMMISSIES

5) Overige

Binnen het programma wordt gewerkt aan een MRA monitor voor cultuur en erfgoed. Daar hopen we komende jaren dergelijke cijfers te kunnen leveren.

De cultuursector is enorm zwaar getroffen door de coronacrisis. We staan nu voor een periode van herstel. Het is hierbij van uitermate groot belang gezamenlijk op te trekken en de verbinding te zoeken. Zodat kunst en cultuur voor alle inwoners van de MRA bereikbaar zijn en blijven en instellingen en makers elkaar versterken. De MRA kan hierbij als vliegwiel functioneren. Vanuit het MRA verband wordt tevens het landelijke gesprek voorbereid om de bovenregionale infrastructuur in stand te houden en te verbeteren. Vliegwiel voor komende 4 jaar.

FACTSHEET

t.b.v. gemeentelijke VERKIEZINGSPROGRAMMACOMMISSIES

Uitvoeringslijn uit de MRA Agenda (nr):	2.6. Recreatie en Toerisme
Programma-manager	naam: Ellen van der Vossen
	Email: e.vossen@amsterdam.nl
	Mobiel: 06-46215011

1) Essentie van de uitvoeringslijn

We werken samen om de bestemming MRA groter te maken en bezoekers te spreiden over de regio. Daarbij zoeken we steeds naar balans tussen de belangen en behoeftes van bewoners, bezoekers en bedrijven. Het delen van kennis en data (ook bijv. over accommodaties) levert relevante inzichten op voor gemeentes én MRA breed. We weten dat de toerist zich niet laat leiden door gemeentegrenzen. Via het programma Amsterdam bezoeken Holland zien (ABHZ) zijn we succesvol om bezoekers te verleiden de regio te bezoeken. We leveren met toerisme een bijdrage aan de maatschappelijke opgaven in de MRA. Zo zijn bijv. OV voorzieningen met toerisme inkomsten gefinancierd. De aandacht voor leefkwaliteit en duurzaam toerisme wordt MRA breed steeds cruciaal. En recreatie komt, mede door corona, hoger op de agenda. Door samen te (blijven) werken en de grote diversiteit in de MRA te benutten, kunnen we bezoekersstromen toekomstbestendig en met respect voor leefbaarheid managen.

2) Ambitie/toegevoegde waarde van de uitvoeringslijn voor de komende vier jaar

De ambitie is om te komen tot een strategie voor toerisme en recreatie waarbij deze zoveel mogelijk bijdragen aan de leef kwaliteit van de inwoners van de MRA, in plaats van af te doen aan de leefbaarheid. We willen toe naar een toekomstbestendig toerisme en recreatie strategie voor de hele MRA waarin spreiding, sturing en samenwerking centraal staan. Zodat toerisme ons niet overkomt maar we zelf actief sturen. Met oog voor balans van bedrijven, bezoekers en bewoners. Daartoe delen we in de MRA actief informatie, data en effectiviteit van sturingsinstrumenten rond toerisme en recreatie.

3) Een concept zinsnede om over na te denken voor een programma

Toerisme moet een bijdrage leveren aan de leefkwaliteit van bewoners waarbij we inzetten op meer duurzaam, toekomstbestendig toerisme, daarnaast moeten recreatiemogelijkheden in de buurt en regio voor elke inwoner bekend, toegankelijk en bereikbaar zijn.

4) De meest relevante (digitale) documenten

https://www.amsterdameconomicboard.com/app/uploads/2016/03/strategische_agenda_toerisme_mra_20140925_def_opgemaakt.pdf

Deze agenda wordt najaar 2021 geherijkt, ook op basis van een onderzoek naar draagkracht, drukte en ontwikkelruimte in de MRA.

5) Kengetallen

In 2024 bezoekt 28,5% van de internationale bezoekers, die in Amsterdam verblijven, de regio. Najaar 2021 wordt de huidige strategie geherijkt en ook de doelstellingen geactualiseerd. Door corona is het aantal (internationale) bezoekers in 2021 lastig te bepalen. Groei is geen doel meer. Het streven is een goede balans tussen bezoekers, bewoners en bedrijven.